

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שמות - תשע"ד - מאת הרה"ג רבי שמואל אליהו שליט"א, רבה של העיר צפת

כדב. את יוון הוא רואה כנמר מכונף. כל מלכות לפי טבעה שבו ניהלה את העולם בשנות מלכותה.

בסופו של החלום הוא רואה את מלכות אדום "דחילה ואימיתני וְתִקְיָא וְתִיכָה", מפחידה ומטילה אימה וחזקה יותר מכולם. הוא רואה מלכות רצחנית. "וְשִׁנְיָן דִּי פְרָזֵל לַהּ רַבְרָבָן, אַכְלָה וּמְדַקָּה, וְשִׁאָרָא בְרַגְלֵיהָ" – בשיני ברזל גדולות טורפת וטוחנת, ואת השאר מרסקת ברגליה. הוא רואה שצומחת לחיה האדומית הזאת קרן קטנה מדברת גדולות. היא נלחמת עם ישראל ויכולה להם. "חֲזָה הַגִּית וְקָרְנָא דְרַב עֲבָדָא קָרַב עִם קַדִּישֵׁין וְיִקְלָה לְהוֹן". מלכות אדום כמעט משמידה את ישראל, ובאותה שעה מתגלה הקב"ה בהתגלות הגדולה ביותר שלו, "עתיק יומין", ומצילים. מצב דומה מאוד לזה שבו היו עם ישראל בין המצרים מול ים סוף.

בנבואת דניאל נאמר: "חֲזָה הַגִּית עַד דִּי כְרָסוֹן רָמְיוּ, וְעֵתִיק יוֹמִין יְתַב, לְבוּשָׁה כְּתֵלַג חֲנָר, וְיִשְׁעֵר רֵאשִׁיה פְּעָמֵר נְקָא", כלומר: רואה הייתי עד שהונחו שם כסאות לצורך משפט שעתיד להתקיים. אחר כך בא עתיק יומין וישב על הכיסאות הללו למשפט. לבושו היה כמו שלג לבן. שיער ראשו כמו צמר נקי.

מלכו של עולם המתגלה כ"עתיק יומין" מפיל את הקרן האחרונה של מלכות אדום ומקרב אליו את המשיח. נותן שלטון, כבוד ומלכות לעם ישראל. "וּמְלֻכּוּתָא וְשִׁלְטָנָא וְרִבּוּתָא דִּי מְלָכּוֹת תַּחּוֹת כָּל שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִין". ואלהים ישמעו כולם. "מְלֻכּוּתָא מְלָכּוֹת עֲלֵם וְכָל שִׁלְטָנָא לַהּ יִפְלַחוּן וְיִשְׁתַּמְעוּן".

הַעֲבֵרְתִי מַעְלֵיךְ עֹנֵךְ וְהִלַּבֵּשׂ אֶתְךָ מַחְלָצוֹת

משמעות הלבוש הלבן של עתיק יומין היא חסד וכפרת עוונות. אלוקים לא שופט אותנו בדיון, אלא בחסד גדול. הוא מלבין את עוונותינו בשעה נוראה זו שבה מנסה המלכות הרביעית להשמיד אותנו. כך משמע מהנביא זכריה (ג א) שמסביר את משמעות הלבוש בכפרת עוונות.

זכריה רואה את השטן מקטרג על ה'וֹשֵׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. באותה שעה הקב"ה גוער בשטן ואומר לו: איך אתה מקטרג על עם שעבר כל כך הרבה סבל ועינויים "הֲלוֹא זֶה אוֹד מִצַּל מַאֲשִׁי". אלוקים מנקה את עם ישראל מעוונותיו ומצווה למלאכיו: "הֲסִירוּ הַבְּגָדִים הַצְּאִים מֵעֲלֵינוּ". ומשמעותם היא טהרה מעוונות, כמו שאומר הקב"ה: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ רֵאֵה הַעֲבֵרְתִי מַעְלֵיךְ עֹנֵךְ וְהִלַּבֵּשׂ אֶתְךָ מַחְלָצוֹת".

זו השעה שבה הקב"ה מזה עלינו מים טהורים לטהרנו. על השעה הזאת נאמר בספר מיכה (ז יח) "מִי אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עֹן וְעֵבֵר עַל פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵית נַחֲלָתוֹ לֹא הִחְזִיק לְעַד אַפּוֹ כִּי חִפְץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִקְבֹּשׂ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִשְׁלַח בְּמַצְלוֹת יָם כָּל חַטָּאתֶם: תִּתֵּן יָמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּינוּ מִימֵי קֶדֶם".

פיקוח נפש דוחה שבת

מחללים את השבת על חולה שיש בו סכנה

יש כמה וכמה הלכות שנוגעות לסופות שלגים, בדומה לזאת שחלק מאתנו חוו בשבת האחרונה, ואפשר שעוד נשוב לראות כמותן. בהלכות שבת יש מלאכות שאסורות לבריאים ומותרות לחולה שיש בו סכנה. וכל "מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת; והזריז, והרי זה משובח; והשואל, הרי זה שופך דמים". ו"כשמחללין שבת על חולה שיש בו סכנה, משתדלין שלא לעשות על ידי נכרים או קטנים ונשים, אלא על ידי ישראלים גדולים ובני דעת" (שו"ע שכת שכת).

השיעור לעילוי נשמת:

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע: שמות

פְּשַׁלְגַּ וְלִבְנֵינוּ

שיעור נמסר ע"י הרב שמואל אליהו שליט"א הרב של צפת.

כִּי לְשַׁלַּג יֹאמֶר הָיָא אֶרְכָּךְ

הקב"ה מאיר לנו פנים

בשבוע שעבר זכינו בשפע של שלגים אחרי תקופה ארוכה של בצורת. נראה היה כי הקב"ה מאיר לנו פנים. הגמרא (תענית ג ע"ב) אומרת כי השלגים היורדים בהרים מועילים כמו חמישה גשמים שיוורדים באותה כמות. "אֲמַר רַבָּא, מַעְלֵי תַלְגָּא לְטוּרֵי כְּחַמְשָׁה מְטָרֵי לְאַרְעָא. שְׁנַאֲמַר: 'כִּי לְשַׁלַּג יֹאמֶר הָיָא אֶרְכָּךְ, וְגִשְׁמֵי מְטָר וְגִשְׁמֵי מְטָרוֹת עֲזוּ" (איוב לז). ייתכן שהסיבה לפחיתות יעילותם של הגשמים בהרים היא שהם נשטפים, לעומת השלגים שמימיהם נספגים לאיטם ומביאים את ברכתם לאדמה.

אם יהיו חטאיכם פשנים – פְּשַׁלְגַּ וְלִבְנֵינוּ

לא לחינם נותן השלג הלבן תחושה של טוהר למתבונן בו. הנביא ישעיה (פרק א יח) אומר לעם ישראל: "לֹכּוּ נָא וְנִנְקְחָה יֹאמֶר ה' אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם פְּשָׁנִים - פְּשַׁלְגַּ וְלִבְנֵינוּ. אִם יֹאדִימוּ כְּתוֹלַע - כְּצִמְרֵי יִהְיוּ". המילה "פשנים" מתייחסת כמובן לתולעת השני. אותה לשון של הזהרית שהייתה אדומה כדם והתהפכה בבית המקדש להיות לבנה כשלג ביום הכיפורים. סימן לטהרתם של ישראל.

הנביא ישעיהו אומר את הדברים הללו בשנים שלפני חורבן הבית, כשעם ישראל כבר היה שטוף בחטאים וגזירת חורבן נגזרה עליהם. אמר להם ישעיהו: אם תשובו בתשובה – הכול יתהפך לטובה. אלוקים מצפה לתשובתם של בניו ולא לכיליונם חלילה.

לְבוּשָׁה כְּתֵלַג חֲנָר

מקום נוסף שבו מוזכר השלג במשמעות של טהרה גדולה הוא בחזיון דניאל, שרואה את ארבע המלכויות ששעבדו את עם ישראל לאורך הדורות מנהלות את העולם. דניאל רואה אריה גדול בעל כנפיים, והמלאך העומד שם מסביר לו שזו בבל. הוא רואה את מלכות פרס

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֵה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי
הֵרֵב מֵרַדְכֵי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

שְׁמוֹת - תְּשַׁע"ד - מֵאֵת הָרֵה"ג רַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵלֵיהוּ שְׁלִיט"א, רַבֵּה שֶׁל הָעִיר צֶפֶת

איסור דאורייתא של ממש. הדוגמה היא של כיבוי גחלת ברשות הרבים, שכיבוי היא מלאכה ממלאכות שבת שאסורה רק אם היא לצורך הדלקה מיוחדת. כגון מי שמכבה גחל על מנת שיהיה אחר כך פחם טוב להדלקה. אמנם בכיבוי לצורך כיבוי אין איסור דאורייתא. כשיש ספק פיקוח נפש דרבים - מותר לכבות בשבת גחלת שנמצאת ברשות הרבים. כל זה מחשש שמא יעבור מישהו ויפגע מהגחלת (שו"ע שלד). אמנם לדעת הרמב"ם אסור לכבות ברשות הרבים גחלת של עץ, כי לדעתו מלאכה שאינה צריכה לגופה אסורה מהתורה. לא התירו לחלל שבת במלאכות דאורייתא מחשש סכנה שאינה נראית לעינינו. שהרי אף אחד לא מתקרב ברגע זה לגחלת זו, ויזהירו באמצעים אחרים.

אין מדקדקין בפיקוח נפש

ה"שולחן ערוך" (סימן שכט ו) כותב כי נכרים שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממון - אין מחללין עליהם את השבת. אבל אם הם רוצים להרוג, או שיש ספק אם רוצים להרוג או לא - יוצאים עליהם בכל נשק ומחללים את השבת. והוסיף על זה הרמ"א כי "ואפילו לא באו עדיין, אלא רוצים לבא". גם במקרה זה מחללים את השבת.

והוסיף המשנה ברורה (סי"ק טו) שמותר במקרים כאלה גם לעשות מלחמה פסיכולוגית. "מותר ללבוש כלי זיין לשמור, ולעשות קול בעיר כדי שלא יבואו. דאין מדקדקין בפיקוח נפש". כוונתו של המשנה ברורה במילים "לעשות קול" היא לדרך המלחמה של פעם, שהיו הלוחמים מצחצחים את חרבותיהם זה בזה להשמיע קול להבעית את אויביהם. והיו תוקעים בקרנות ומביאים עם רב להפיל פחד על האויבים (מסכת סוטה מב ע"א). גם זה הוא חלק מהמלחמה שמותרת בשבת. גם במקרים אלו לא מחללים שבת על-ידי גויים או על-ידי קטנים, אלא "כל הזריו הרי זה משובח". כל מי שיכול לסייע בהצלת נפשות זו - עושה מצווה גדולה.

מי שטורח בערב שבת ניצל בשבת

במשך אלפי שנים עם ישראל לא דן בהלכה זו הלכה למעשה. כל הלימוד שלה היה בבית המדרש בלבד. היינו בגלות ולא העזנו לעמוד מול אויבינו. הפעמים הראשונות שזכינו לקיים את ההלכה הזאת ולראות את ברכתה היו לאחר קום המדינה.

בספרו "הרב שלמה גורן - בעוז ותעצומות" מספר אבי רט כי באחד מימי שישו נקרא הרב גורן בדחיפות למפקדת הצבא בירושלים, שם הודיע לו דוד שאלתיאל, שהיה מפקד ירושלים, כי התקבלה ידיעה מודיעינית על תכנון להפעלת כוח משורייני של הלגיון הירדני בבוקר השבת. הדרך היחידה לחסום אותם הייתה באמצעות חפירת תעלות נגד טנקים בליל שבת. האנשים היחידים שהיו יכולים לחפור את החפירות בלי לעורר רעש גדול היו בני ישיבות שגרו באזור התפר שבין החלק היהודי של ירושלים למקום שבו היו חיילי הלגיון הירדני.

הרב גורן דיבר עם ראשי הישיבות, סיפר להם על המידע שברשות הצבא וביקש מהם שיורו לתלמידיהם לחפור בליל שבת תעלות שימנעו מהטנקים לחדור לירושלים. רוב הרבנים, ובראשם הרבנים הראשיים דאז, השתכנעו שמדובר בפיקוח נפש, אף שהסכנה לא הייתה מול עיניהם. היו רבנים שחשבו כי נכון לעשות כן, אבל לא חתמו על הקריאה לחפור בשבת. ההלכה הזאת הייתה חדשה בשבילים. היו שחשבו כי יש בזה איסור של חילול שבת. הם לא ראו את הטנקים באים ולא הסכימו לחלל שבת ברבים. בעיניהם זו הייתה רק ידיעה מודיעינית, ואפשר כי היא לא נכונה.

חולה שיש בו סכנה מחשש פסיכולוגי

אם יש צורך אמיתי של חילול שבת לצורך פסיכולוגי - מחללין בכדי שלא יבוא נזק בגלל הפחד. הדוגמה המפורסמת היא של יולדת עיוורת שמבקשת להדליק אור בלילה. היא מפחדת שהמיילדת לא רואה טוב. שומעים לה ומדליקים אור נוסף בשבת, אף שהמיילדת לא צריכה את האור הנוסף. הכול בשביל ליישב את דעתה של היולדת. שאם דעתה לא תהיה מיושבת - היא עלולה להיפגע מרוב לחץ נפשי (משנה ברורה סי"ק ג).

חולה שאין בו סכנה - מותר על-ידי נכרי

"חולה שנפל מחמת חליו למשכב ואין בו סכנה - אומרים לנכרי לעשות לו רפואה, אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא" (שכח יז). ומותר לחלל שבת באיסורי דרבנן בשביל חולה שאין בו סכנה. ויש מחלוקת בין הפוסקים איזו מלאכה דרבנן מותרת בשביל חולה זה. לכן כשיש קור גדול ואין גוי שיכול להדליק חימום בשביל החולה, עדיף להדליק מזגן שהוא איסור דרבנן, ולא להדליק תנור להט או תנור גז ואש שהדלקתם היא איסורי דאורייתא.

קטנים - כמו חולים שאין בהם סכנה

בכלל כל זה "מותר לומר לנכרי לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול, דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי". אמנם אסור לומר לנכרי לעשות אוכל או שאר מלאכה לגדולים. כי השימוש ב"גוי של שבת" אסור אלא למקרים מיוחדים. פעם הפסיק החשמל בביתנו בליל שבת, וכיוון שבאותה שעה לא היו ילדים קטנים בבית המשכנו לאכול לאור נרות שבת. כעבור זמן מה נכנס אחד השכנים לביתנו וסיפר כי גם אצלו נפסק החשמל וביתו מלא ילדים קטנים וקר להם וצריכים אוכל וכד'. ואמרתי לו שיקרא לנכרי שעובד באחד מבתי המלון הסמוכים לביתו. שאל אותי השכן: אם כבר קוראים לנכרי, מדוע שלא יבוא גם לביתך להדליק את האור? השבתי לו שרק במקרה שיש תינוקות קטנים או חולה שאין בו סכנה מותר להשתמש ב"גוי של שבת".

הכול חולים אצל הקור

ה"שולחן ערוך" (סימן רעו ס"ע ה) הביא הלכות שבת כשיש קור. וכתב כי במקרה של קור רגיל - "מותר לנכרי לעשות מדורה בשביל הקטנים, ומותרין הגדולים להתחמם בו". כל זה בגלל שקטנים נחשבים כמו חולים שאין בהם סכנה, ולכן מותר לחלל שבת בשבילם על-ידי נכרי. אמנם בבית שיש בו רק גדולים, אסור לקרוא לנכרי להדליק את התנור בשבת בגלל הקור אלא אם הקור גדול, "שהכל חולים אצל הקור".

מסייג ה"שולחן ערוך" את דבריו וכותב: "ולא כאותם שנוהגים היתר אע"פ שאין הקור גדול ביום ההוא". ה"שולחן ערוך" הכיר את מחשבתם של האנשים שחושבים כי "גוי של שבת" הרי הוא כהיתר לכל דבריו. ולפי מחשבתם המוטעית של האנשים מותר לקרוא לגוי של שבת לכל צורך, כי אין אצלו חילול שבת. כנגד טעות זו אומר ה"שולחן ערוך" כי רק במקרים של קור גדול מותר להשתמש בחילול שבת של נכרי לצורך ישראל.

חילול שבת לצורכי הרבים

מלאכות כעין דאורייתא בספק סכנת רבים

כל ההגבלות הללו נאמרו כשמדובר בסכנה חלקית של יחיד. אבל בסכנה חלקית של רבים מותר לעשות גם מלאכות שהן על גבול

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי הֶרֶב מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שמות - תשע"ד - מאת הרה"ג רבי שמואל אליהו שליט"א, רבה של העיר צפת

היתר לחברת חשמל לתקן בשבת

הרב יעקב ורהפטיג, רב בקהילה בהר-נוף וראש כולל אריאל בירושלים, סיפר כי פעם הייתה הפסקת חשמל בשכונה, ובאו אנשי חברת החשמל לתקן את התקלה בשבת. והיו אנשים שהפריעו להם בעבודה בטענה שזה חילול שבת. הרב ורהפטיג חשב שזו טעות להפריע להם, כיוון שבהר-נוף גרות אלפי משפחות. חלקן משתמשות בצידוד רפואי בשבת כמו מכשירי אינהלציה וכדומה, ואם לא תתוקן התקלה ייתכן שכמה וכמה אנשים ייכנסו לכלל פיקוח נפש. הרי לא מדובר בבית פרטי או בכמה בתים שאתה יכול לבדוק ולראות שאין מי שיפגע.

הוא מספר כי לאחר צאת השבת הוא הגיע לרב אליהו זצוק"ל וביקש ממנו מכתב שיופץ ברבים, שבו יסביר הרב שאין להפריע לאנשים שמתקנים את החשמל בשבת. להקדים תרופה למכה למקרה שדבר כזה יהיה שנית. הגמרא אומרת שתלמיד חכם צריך להסביר את ההלכה לפני שקורית התקלה. "בפיקוח נפש, הנשאל – שופך דמים".

הרב זצ"ל שמע על הבעיה ואמר לו מיד את דעתו, שאסור להפריע לאנשי חברת החשמל לתקן. והוא גם כתב לו כך. בסוף מכתבו הוא ציין שאחרי התיקון, האוכל יהיה מותר לחולים בלבד. על מנת שלא יהיה שוב מצב כזה שיפריעו למתקנים, הציע הרב זצ"ל לרב ורהפטיג ללכת גם לרבנים אחרים, שהרי הר-נוף מורכבת מקהלים שונים, וכל אחד מהם נשמע לרב שלו.

היתר למפלסות השלג לעבוד בשבת

על סמך כל האמור לעיל היתרו למפלסות השלג לפנות בשבת את הצירים הראשיים לבתי-החולים מכל שכונה בעיר, גם בירושלים וגם בצפת. כל זה כיוון שברור שיצטרכו להסיע מיילדות וחולים בשבת ואע"פ שאינם כעת מול עינינו. אמנם היתרו לפנות רק צירים ראשיים בכל שכונה, כיוון שזה דבר מסתבר שבכל שכונה יש יולדת או חולה שצריך פינוי ביום שבת, ומביתו של כל אחד אפשר לבוא ברגל או באלונקה לרחוב ראשי.

אחרי השבת האחרונה שמענו על שתי נשים שנתקעו בשלגים וילדו בשבת זו בתוך הרכב. שמענו גם כי היו כמה נשים שהפילו בגלל הקור הגדול, אבל ב"ה לא היו אבדות בנפש של ילודים שנולדו. בין השאר בגלל המאמץ המיוחד של חברת החשמל וכוחות הביטחון בפינוי צירים משלג בעוד מועד.

דינו של מי שחיללו עליו שבת בהיתר

מדורה לאחד, מדורה למאה

ראינו לעיל, כי מי שעובד בחברת חשמל יכול לחבר שכונה שלמה לחשמל. אמנם זה לא מתיר להשתמש בחשמל זה לבריאה אלא לחולים בלבד. כך אמר הרב זצ"ל בשיעור בשנת תש"ס והסביר את דבריו כדלקמן.

הגמרא (כתובות ל"ד ע"א) אומרת כי אם מישהו בישל באיסור בשבת יש מחלוקת תנאים מה דין האוכל. ההלכה בשו"ע (שיח א) כמו רבי יהודה שאומר "בשוגג – יאכל במוצאי שבת, במזיד – לא יאכל עולמית". כל זה במחלל שבת באיסור. אבל אם חיללו על מישהו שבת בהיתר, יש מקרים שמותר להשתמש בו ויש שמקרים שאסור.

ב"שולחן ערוך" (שיח ב) "השוחרט בשבת לחולה, בין שחלה מאתמול, שחלה היום – מותר הבריאה לאכול ממנו" (לאכול בשר לא מבושל,

בהמשך אותו יום עבר הרב גורן בריכוזי בני ישיבות, תיאר להם את המצב הצבאי, וביקש מהם להצטרף לפעולות החפירה. בחורי ישיבה הבינו את הסכנה, ולמעלה מאלף בחורי ישיבות ממאה שערים ומישיבות אחרות עסקו בכל אותו ליל שבת בחפירות. הטנקים באמת הגיעו לתקוף כפי שצפו; שניים מהם התהפכו בתעלות, השלישי נתקל בראשונים וברח. כל הטנקים האחרים הסתובבו על מקומם והסתלקו כלעומת שבאו.

מיותר לתאר את האסון שהיה עלול להתרחש אם הטנקים היו נכנסים לתוך השכונות היהודיות. ליהודים בעת ההיא לא היה שום כלי נשק שיכול לחדור שריון של טנקים ולעצור אותם, והיה עלול להתרחש טבח גדול. כאן למדנו על כוחה של הלכה זו.

מחללין על עסקי ממון, משום עסקי נפשות

ה"שולחן ערוך" (שכט סעיף ז) הביא הלכה כי "יש מי שאומר שבזמן הזה אפילו באו (הנכרים להלחם) על עסקי ממון – מחללין, שאם לא יניחנו ישראל לשלול ולבוז ממנו יהרגנו, והוי עסקי נפשות". ובכל מקרה בעיר הסמוכה לספר תמיד יוצאים עליהם למלחמה אפילו אם באו על עסקי תבן וקש בלבד ולא על עסקי ממון. כי אם יוותרו לנכרים בעסקי תבן וקש, בסופו של דבר הם יתגברו ויסקנו את החיים של היהודים.

וכתב על זה המשנה ברורה (ס"ק יז), כי במקום שאינו עיר ספר צריך להיות פיקח ולראות היטב את המציאות. כי הרמ"א כתב "הכל לפי הענין" ופירש את דבריו לפי האווירה בשטח. "לפי מה שמשער כעסן ופחזותן. ודע דהיום כשבאו מהאומות שחוץ לגבולינו לשלול שלל ולבוז בז – בודאי מחויבים אנו לצאת בכלי זיין אפילו על עסקי ממון וכדינא דמלכותא".

פורעים של שבת

פעם באו מתיישבים מבקעת הירדן אל הרב אליהו זצוק"ל וסיפרו לו כי ערבים עולים בכל שבת על אדמותיהם עם הגמלים והכבשים ואוכלים כל מה שהצמיחה האדמה – עגבניות ומלפפונים, אבטיחים ומלונים. הנכרים הללו היו באים רק בשבת, כי בימות החול חששו וידעו שהיהודים לא יחללו שבת בשביל ירקות.

הרב אמר להם מיד שבשבת הבאה יצאו אל הערבים הללו ויברחו אותם אפילו באמצע השבת. לקראת אותה שבת שכרו המתיישבים נהג ערבי עם משאית, וכשעלו הערבים הפורעים על שדותיהם בשבת עם הגמלים, יצאו המתיישבים, הניסו אותם, לקחו את גמליהם והעמיסו אותם על המשאית של הערבי. הוא מצדו לקח את הגמלים לבאר-שבע ומכר אותם בסכום נאה בשוק של הבדואים.

הערבים למדו את לקחם מאותו מעשה, ולמתיישבים באה ההרווחה. היום, לצערנו, מערכות המשפט לא מאפשרות לנהוג עם הפורעים הללו כדת וכהלכה, והם שבים וממררים את חיי התושבים בכל הארץ.

היתר למשטרה לעבוד בשבת

על סמך הכללים דלעיל היתר הרב הרצוג זצ"ל בקום המדינה למשטרת ישראל לפעול בשבת. שאם לא כן העבריינים יהפכו את השבת לסיוט לכל התושבים. אם לא יפעלו נידות תנועה ביום שבת – לא תהיה אימה על עברייני התנועה וכבישי הארץ ימלאו פצועים והרוגים (עיין שו"ת היכל יצחק אורח חיים סימן לג). לאחרונה פנינו לשר לביטחון הפנים כדי שנוכל לכתוב ספר הלכות ברור לאנשי המשטרה, בדומה לזה שיש לאנשי הצבא, ולצערנו הדברים עדיין לא סודרו.

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי הֶרֶב מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שמות - תשע"ד - מאת הרה"ג רבי שמואל אליהו שליט"א, רבה של העיר צפת

הכנסת ומחזיר אותו. קוראים לו שלום קנוניאן. מספר שלום קנוניאן: בוקר אחד היה שלג כבד, נסעתי בקושי עם המכונית הישנה שלי והגעתי לביתו של כבוד הרב. כשהגעתי ראיתי שהגיע לשם שלום כהן, שהרב כינה אותו "שלום שלנו", עם רכב שיש בו שרשראות מיוחדות לנסיעה בשלג. לאחר כמה דקות הגיע גם הרב חיים סוויסה עם מכונית שמיועדת לנסיעה במקומות קשים ומסובכים.

הרב ירד מביתו, ואף אחד לא חשב לומר לו להיכנס למכונית שלי. אבל הרב ניגש מיד למכונית, פתח את הדלת, נכנס והתיישב. לא העזתי לומר לרב שאני פוחד שהרב ייסע אתי, ואולי כדאי שייסע עם שלום כהן או עם הרב סוויסה. אמרתי להם שאני אסע, ושהם ייסעו אחרינו למקרה שניתקע.

את העלייה בכניסה לביתו של כבוד הרב עליתי כאילו אין שלג. הגענו לבית-הכנסת בקלות, הורדתי את כבוד הרב והתחלנו להתקדם לכיוון בית-הכנסת. לפתע שמתי לב ששלום והרב סוויסה לא הגיעו. לאחר דקות ארוכות, כשהם סוף-סוף הגיעו, שאלתי אותם מה קרה והם השיבו שהמכונית של הרב סוויסה נתקעה בעלייה.

בדרך חזרה לביתו של הרב הדבר חזר על עצמו. ירד שלג כבד, הכול היה מלא בוץ ומחליק, אבל אני נסעתי עם כבוד הרב כאילו מדובר ביום אביבי נעים. הרגשתי ממש שיעתא דשמייא בנסיעה הזאת. אלוקים מסייע לרב להתפלל עם הנץ החמה כמו שהוא רגיל לעשות כל יום.

שׁוֹת סַמָּס sms

סטודנטית של שבת. האם מותר לי להכין עבודה סמינריונית בשיתוף עם סטודנטית חילונית שייתכן מאוד שתחלל את השבת כדי להכינה? אסור ליהנות מחילול שבת.

בוא מיני קרוטונים. מה מברכים על קרוטונים? אם מיוצרים מלכתחילה לשם כך, כמו שמוכרים בחנויות, ברכתם "מזונות".

תמונות טהורות. שמעתי שיש דעה שאסור שבחדר ילדים ובספרים שלהם יהיו תמונות של חיות טמאות. מה הסיבה לסבור כך? אין איסור, רק הנהגה טובה שהנהיג הרבי מחב"ד. כשם שתמונות של צדיקים משפיעות לטובה, כך להבדיל תמונות של חיות לא טהורות משפיעות להיפך.

קפה עכו"ם. האם יש הבדל ברמת הכשרות בין קפה עלית מהדרין לקפה עלית ברזילאי ודומיו שאין עליהם את חותמת המהדרין? זה בישול ישראל וזה בישול עכו"ם. אבל בקפה אין בזה משמעות גדולה.

כדלקמן), כיוון שהשוחט שחט בהיתר לגמרי. אבל מי שבישל לחולה בשבת או שעשה שאר מלאכה הדומה לה, אסור לבריא ליהנות ממנה מחשש שמא המבשל בהיתר ירבה אוכל גם בשביל הבריא. לכן אסור ליהנות מפעולתו של מחלל השבת בהיתר.

וכן הוא ב"שולחן ערוך" (רעו א) כי אם נכרי הדליק נר לצורכו או לצורך חולה או לצורך קטנים - מותר לכל ישראל להשתמש לאורו. כי נר לאחד הוא נר למאה. אמנם יש מחלוקת במדורה שנכרי הדליק בהיתר, האם היא כמו נר שמותר לבריא או כמו אוכל שאסור לבריא "שמא ירבה בשבילו". וה"שולחן ערוך" פסק בסוף הסימן בס"ע ה' שלא חוששים לכך במדורה.

שמא ירבה בשבילו

הרב זצ"ל היה אומר כי אחרי תיקון של הפסקת חשמל אין צורך לצאת מהבית בגלל האור שחזר ונדלק, ואין צורך לסגור את בריז ההסקות. אבל אם היה אוכל לא מבושל על פלטה של שבת והתבשל בעקבות תיקון חברת החשמל - יש להחמיר ולא לאוכלו, וכן אם היה מבושל כל צרכו והתקרה יש להסירו שלא יתחמם מהחשמל שנית (ולרמ"א במים שנשארו קצת חמים - מותר כיוון שאין לדעתו ביטול בחמים קצת). וכן לא יתקרב להתחמם מההסקה, ולא יקרא בספר לאור זה שחזר אחרי הפסקת חשמל, אלא ילמד בע"פ. וכל כך למה? כי לפעמים חברת החשמל לא מדקדקת ועושה גם פעולות שאין בהן פיקוח נפש וזה בדיוק "שמא ירבה בשבילו".

עוד טעם היה לרב זצ"ל באיסור זה באוכל לפי שיטת ה"חזון איש" (ראה ספר יסודי ישורון מערכת טל מלאכות עמוד 129 ובמקור ח"ג דף מ"ב וחזו"א סי' ל"ח וש"ע ר"ז סי' רנ"ט מ"ב). לדעתם אסור לאדם להדליק מערב שבת פלטה עם שעון שבת שיפעיל אותה בשבת משום הטמנה. ולפי זה גם אם חובר החשמל בהיתר, האוכל אסור משום הטמנה.

אמנם אם הפסקת החשמל הייתה לזמן קצר אין בכך חשש. כי בחברת החשמל יש מפסקים אוטומטיים שמחברים את החשמל תוך כמה דקות אחרי קצר, ואין בזה חילול שבת. ושמעתי מהרב משה הררי שליט"א, כי פעם שאל את הרב זצ"ל על הפסקת חשמל שהייתה במוסד "קרן אור" של חולים, ואמר לו הרב להתיר להם להשתמש גם באוכל, כמו שראינו לעיל שמותר לחולים שאין בהם סכנה במקרים אחרים. הרב גם היה מתיר אוכל כזה לילדים שהם כמו חולים שאין בהם סכנה. וכן שמעתי מהרב אלבה שליט"א, כי שאל את הרב זצ"ל על הפסקת חשמל שתוקנה בחברון, שהיא עיר הנמצאת בחזית עם הערבים, ואמר לו שאין להחמיר שם כי התיקון הוא פיקוח נפש ממש.

ויהי רצון שיתקיים בנו. "קומי ארזי פי בא אורכך וכבוד ה' עלנך זכח: פי הנה החשך יכסה ארץ ויערפל לאמים ועלנך זכח ה' וכבודו עלנך זכאה". אמן ואמן.

משמעות הלבוש הלבן של עתיק יומין היא חסד וכפרת עוונות. אלוקים לא שופט אותנו בדיון, אלא בחסד גדול. הוא מלבין את עוונותינו.

סיפורים על מן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בבית אלוקים נהלך ברג"ש - רוח, גשם, שלג
הרב מרדכי אליהו זצ"ל היה מקפיד ללכת כל בוקר להתפלל עם הנץ החמה כוותיקין. קיץ וחורף, שבת וחול, ימים רגילים וימים נוראים. היה לו נהג קבוע שהיה מסיע אותו כל בוקר במכונית שלו לבית

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

